

The ART'ICLE

Nr.11 – Viermaandelijks magazine voor de leden van The Art Society

- > De schilderkunst vandaag
- > FOCUS op Griekenland:
de Dakis Joannouverzameling
- > 18 februari: The Art Society bezoekt Antwerpen
- > 16 maart: Maastricht is meer dan de TEFAF
- > Auteursrecht en artistieke toe-eigening

Februari 2006

THE ART SOCIETY

Terwijl overal de
overgang van oud naar
nieuw wordt gevierd, denk ik:
'Er is een flinke haar in de soep. Mag ik
daar iets over zeggen?'

De vraag kwam bij mij op nadat ik het editoriaal
van het laatste nummer van Art Press gelezen had. De
auteur van dat artikel kijkt met een zeer kritisch oog naar
de rol van verzamelaars in de wereld van de hedendaagse
kunst. Hoezo, verzamelaars spelen daarin toch een positieve rol?
Ach, toegegeven: de ene verzamelaar is de andere niet. Bewust
artikel heeft het uitsluitend over 'megaverzamelaars' en over de
verwarring die het gevolg is van hun nieuwe idee-fixe, maar misschien
heeft de manier waarop zij tegen hun verzameling aankijken toch enige
invloed op de wijze waarop wij kunst zien ... Zou onze verzameling er zonder
die megaverzamelaars anders uitzien? Is onze benadering van
kunstwerken en kunstenaars toch niet door hen beïnvloed? Moeten we
het normaal vinden dat een kunstenaar flink hoger wordt ingeschat nadat
een van die grote verzamelaars enkele seconden naar een van zijn werken
heeft gekeken? Of dat de graad van 'genialiteit' van een kunstenaar afhangt
van de buitensporige sommen die enkele miljardairs uitgeven voor zijn werk
terwijl ze hun artistieke eindejaarsinkopen doen in een verkoopzaal in New York?

Blijkbaar worden de waarde en de kwaliteit van een kunstwerk nu niet meer
bepaald door esthetische of conceptuele normen – zelfs artistieke criteria tout court
komen er niet meer aan te pas –, maar door het geld dat ervoor wordt neergeteld. De
novemberverkoop van hedendaagse kunst in New York zijn daar een goed voorbeeld
van. Sommige werken haalden ongekend hoge prijzen, en dat een aankoop weer een
record doet sneuvelen lijkt nu wel een doorslaggevend argument om ertoe over te
gaan. Moeten we dan denken dat niet alle verzamelaars nog kunstliefhebbers zijn? Dat
voor sommigen 'collectie' rijmt met 'coupon' en 'passie' met 'rendabiliteit'? Staat de
geglocaliseerde kunstwereld, die zo afhankelijk is van modes en records, anderzijds niet
heel dicht bij wat Duchamp en Warhol al in uiterst cynische bewoordingen voorspeld
hadden? Als dat het geval is, is er hoop: dan zullen humor en zelfspot de hedendaagse
kunst binnen afzienbare tijd wel bevrijden van haar verwaandheid en haar demonen.

Al deze bedenkingen bij het reilen en zeilen van de kunstwereld en het feit dat daar veel kan
mislopen waarvan wij onvermijdelijk de weerslag voelen, sterken mij in de overtuiging dat wij er
goed aan doen dicht bij de passie te blijven die ons gaande houdt. Een passie moet men voeden,
onderhouden, vrucht laten dragen, bijsturen, haar schakeringen laten ontplooiën ... Passie geeft
de mens een doel, vermenschlijkt hem, doet hem op ontdekking gaan, leidt hem naar meer
kennis. Op de heel kleine schaal die de hare is, heeft The Art Society altijd de passie willen
bevorderen. Uw passie voor hedendaagse kunst voeden is ons enige doel. Wij hopen daar ook
dit jaar weer in te slagen. Daarom begint dit jaar met een lezing die uw geografische horizon
zal verruimen. De wereld is inderdaad ruimer dan we vaak denken. Katerina Gregos en Erno
Vroonen zullen het beurtelings hebben over de vitaliteit en de specificiteit van de huidige
kunst in Oost-Europa, de Balkan en Zuid-Europa. U zult er kunstenaars ontdekken, al dan
niet met internationale faam, die de wereld van de hedendaagse kunst komen
verrijken met werk dat ze welbewust laten ontspruiten aan hun specifieke wortels.

Verder wilden we u beslist ook weer laten genieten van het enthousiasme dat
onze bijeenkomsten van verzamelaars altijd losweken. Als eerste voor 2006
staan Antwerpen en Maastricht op het programma. Uiteraard gaan we weer
op atelierbezoek, wordt ons een inkijk geboden in privé-verzamelingen en
ontmoeten we enkele heel bijzondere mensen. Meer daarover in het
desbetreffende artikel in de rubriek 'Binnenkort' en in het
programmaoverzicht op pagina 10.

We toasten ook dit jaar op onze passies! Moge 2006 voor u
een jaar zijn waarin u veel vreugde beleeft aan nieuwe,
opwindende ontdekkingen, een jaar vol vreugde
zonder meer ...

Aan allen een gelukkig nieuwjaar!

Séverine Delen

Bernd Imminger, *Aus Einem Guss*, 2005, lacquer, pigment,
gold leaf on wood, 90 x 75 cm, courtesy Stéphanie Bender,
wandergalerie, Munich

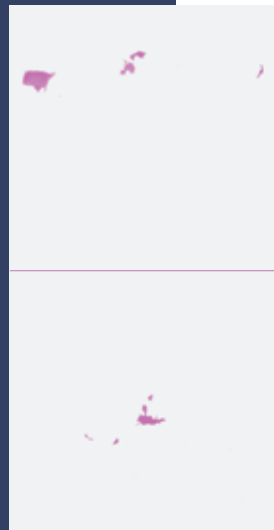
De schilderkunst vandaag

Een bezoek aan de afgelopen Art Basel Miami
Beach maakte duidelijk dat de interesse voor
de schilderkunst nog steeds actueel is. Jonge
schilders uit Noordoost-Europa maken momenteel
enorm furore. Is die tendens te vergelijken
met de populariteit van de Nieuwe Wilden of de
Transavanguardia eind jaren zeventig, begin
jaren tachtig? En zo ja, is haar hetzelfde lot
beschoren als haar roemrijke voorgangers? De
meeste kunstenaars van toen zijn twintig jaar later
nog slechts lokale helden. Maar zover zijn we bij de
schilders van vandaag nog niet. Misschien is er
wel een reden waarom hun succes van langere
duur kan zijn. Tijdens de voordracht "East
Meets West: the ultimate Joint Venture" van 17
januari werd dit aan de hand van het werk van
onder meer volgende kunstenaars toegelicht:
Tim Eitel, Henriette Grahnert, Matthias Wiescher,
Martin Kobe, Christoph Rückhaberle, Thomas
Scheibitz, Frank Nitsche, Bernd Imminger,
Wilhelm Sasnal, Slawomir Elsner, Janis Avotins ...

Heropleving van de schilderkunst

Aan het begin van deze eeuw regeert geld
meer dan ooit de samenleving en wordt het
succes van een kunstenaar voor een groot
deel gemeten aan de wijze waarop het
Westen de nieuwe impulsen aanvaardt en in
het marktsysteem van vraag en aanbod
opneemt. Natuurlijk functioneert dat alleen
als de kunst ook wat te bieden heeft. De
vraag is dan ook: welke aspecten in de
beeldtaal van de hedendaagse schilders
spreekt ons vandaag zo aan?

Bekijken we eerst enkele thesen omtrent de
heropleving van de schilderkunst in het
algemeen. In een interview beklemtoonde
Gerd Harry Lubke, eigenaar van de galerie
EIGEN + ART in Leipzig en Berlijn, dat het
succes van het picturale beeld onlosmakelijk
verbonden is met het feit dat de toeschouwer
de overvloed van videoprojecties op grote

Wilhelm Sasnal,
Untitled (the richest)
and *Untitled (the poorest)*,
2001, oil on canvas,
160 x 160 cm (each),
courtesy Wilhelm Sasnal

tentoonstellingen niet meer verwerken kan. Tijdens de laatste Documenta en de Szeemann Biënnales in Venetië besteedde men inderdaad de meeste tijd aan het bekijken van video-installaties. Daardoor het enorme succes van de schilderkunst bij het publiek verklaren, lijkt ietwat eenvoudig, maar is zeker niet verkeerd. De laatste Biënnale, onder leiding van Rosa Martínez en María de Corral sloeg al een andere weg in: er werd meer dan daarvoor plaats ingeruimd voor het tweedimensionale beeld. De jonge beloftevolle Leipziger schilder Matthias Weischer toonde er zijn werk in de directe nabijheid van Candice Breitz' video-installatie *Mother and Father*. Een meer dan interessante confrontatie die niet alleen de aard en de wijze waarop men een schilderij waarneemt thematiseerde, maar ook de beïnvloeding ervan door de nieuwe media. Tijdens de voordracht werd daarop dieper ingegaan.

Robert Kusmirowski, *Untitled*, 2002, varied materials
82 x 63 x 49 cm, private collection, Köln,
courtesy Johnen & Schöttle, Köln

Anderen argumenteren dat de belangstelling voor de schilderkunst een symbool van culturele stagnatie is. Grote veranderingen zijn taboe. Van systemen wordt verwacht dat ze transparant zijn, waarvoor vaste omlijnde structuren noodzakelijk zijn. Vanuit dit standpunt is het succes van de schilderkunst eveneens beter te begrijpen. Het fenomeen "kunst op doek" is voor iedereen toegankelijk.

East meets West

Bij de Leipziger Schule worden de werken gekenmerkt door een "retro" kleurenpalet en daardoor zijn ze gemakkelijk identificeerbaar. Men kan spreken van een lokale herkomst en een lokaal koloriet, zoals bij de kunstenaars uit Leipzig of Dresden, of van een nationale identiteit zoals bij de jonge Poolse en Baltische kunst. Gemeenschappelijk daarbij is hun afkomst uit het voormalige Oostblok en het feit dat ze allen ooit dezelfde droom hadden. Het is dan ook meer dan waarschijnlijk dat de werken van die kunstenaars gemeenschappelijke kenmerken vertonen, die voor hun succes verantwoordelijk kunnen zijn.

Het overgrote deel van de schilderijen wordt inderdaad gekenmerkt door een zeldzame combinatie van psychische en fysische leegte die zich

uitdrukt in eclectisch samengestelde interieurs zoals bij Matthias Weischer, niet definieerbare landschappen met enkele figuren bij Tim Eitel, of eerder abstracte architecturale composities bij Henriette Grahnert en Martin Kobe. Een absolute uitspraak ontbreekt, alles blijft mysterieus en in zekere zin surreëel. Ook bij Janis Avotins heerst die teruggetrokken desolate atmosfeer. Wat men ziet, zijn slechts fragmenten van de werkelijkheid. De totaliteit is niet meer voor handen. Het oeuvre van Wilhelm Sasnal is daarvan waarschijnlijk het beste voorbeeld. Kortom, in al die werken heerst er een zekere vorm van gemis, een niet in te vullen verlangen naar betekenis en zingeving.

Het is misschien wel die onvolkomenheid die het werk van die schilders zo aantrekkelijk maakt. De mens kan namelijk de totale werkelijkheid niet vatten en dat ondanks de vooruitgang van wetenschap en techniek. De schilderijen spreken dat gevoel aan. Door die grenzen visueel zichtbaar te maken, krijgt de toeschouwer evenwel de kans zichzelf terug te vinden in een wereld die bepaald wordt door nieuwe media, reclame en consumptie. Naar de schilderijen kijken wordt daardoor een zuiveringsproces. De toeschouwer wordt geconfronteerd met menselijke onmacht en ziet tegelijkertijd een zeer persoonlijke interpretatie ervan, en juist daardoor ook een eventuele uitweg. Het succes van die kunstenaars schuilt dan ook niet in het absoluut perfecte, maar in het kwetsbare fragmentaire, dat eerder ons gevoel dan ons verstand aanspreekt.

En juist hier kan tussen kunst en realiteit een brug gebouwd worden. De kunstenaars waren allen jonge mensen die zich na de val van de muur van Berlijn opeens vrij in de wereld konden bewegen. De verwachtingen omtrent de toekomst waren begin jaren negentig hoog. Aanankelijk kon men zich

nauwelijks een beeld van de nieuwe situatie vormen. Alles begon zich na jarenlange stilstand in beweging te zetten. Tien jaar later heeft de werkelijkheid de illusie van een perfecte maatschappij ingehaald. Ontnuchterd, maar ook bereid de nieuwe uitdagingen aan te gaan, probeert men een individuele manier te vinden om met de nieuwe samenleving om te gaan. Emotionele factoren spelen daarbij een grote rol. Die samenleving wordt niet op papier gemaakt, maar ontstaat vanuit de menselijke communicatie zelf. Het is een organisch proces.

"East meets West" staat aan het begin van een groot avontuur. De kunstenaar ontpopt zich daarbij als pionier. Dankzij haar verankering in die unieke maatschappelijke context, gekenmerkt door de toenadering van oost en west, heeft deze schilderkunst de kans de modegrillen van de tijd te trotseren, in tegenstelling tot de schildersfurore van 25 jaar geleden.

Ten slotte lijkt het me gepast nog even terug te komen op het werk van Wilhelm Sasnal. Naast schilder, is hij "cineast", striptekenaar en installatiekunstenaar. Maar ook, en vooral, is hij een voorbeeld voor de jonge opkomende Poolse samenleving, die ernaar streeft een nieuwe identiteit te vinden. Dat hij daarvoor meer dan eens moet teruggrijpen naar de periode voor de Koude Oorlog is voor ons, West-Europeanen, misschien niet zo duidelijk. In het werk van Sasnal is het evenwel een sleutelgegeven, zoals we in zijn tentoonstelling in het Van Abbemuseum in Eindhoven, vanaf midden februari 2006, kunnen ontdekken. Een must voor alle kunstliefhebbers.

Erno Vroonen
Independent curator

Slawomir Elsner, o.T. (*Haus Nr.52*), 2005, oil on canvas, 30 x 40 cm, courtesy the artist

1

FOCUS op Griekenland: de Dakis Joannouverzameling

Op 17 januari 2005 maakte Katerina Gregos in de lezing die ze voor ons hield onder de titel *The Emerging Other* een stand van zaken op van de ontwikkelingen in de kunst in Zuidoost-Europa. Ze besteedde daarbij bijzondere aandacht aan het werk van enkele jonge Griekse kunstenaars. Hoewel in dat land veel in beweging is, heerst er een nijpend tekort aan instellingen voor hedendaagse kunst. Anderzijds zijn er veel privé-verzamelaars – een beetje zoals in België. De belangrijkste onder hen, Dakis Joannou, begon te verzamelen in 1985, nadat hij het werk van Jeff Koons had ontdekt. Daarover zei Joannou zelf ooit: 'Verzamelaar ben je niet, je wordt het. Ik heb mij altijd aangetrokken gevoeld tot kunst, maar begon te verzamelen door een toeval. Heel vreemd was dat: een heel sterke ervaring, die amper enkele seconden duurde, groeide uit tot een drang waar ik niet meer onderuit kon.' Sinds die beslissende ontmoeting met het werk van Koons heeft Joannou een van de belangrijkste verzamelingen van hedendaagse kunst in Europa bijeengebracht. Ze bevat vooral Amerikaanse en Europese kunst vanaf het midden van de jaren tachtig. De grote namen ontbreken niet. Het geheel biedt een selectief overzicht van die periode. Hoewel de verzameling omstreeks 1985 van start ging met neoconceptueel georiënteerd werk van aankomend talent van toen, hield ze altijd gelijke tred met de ontwikkelingen in de hedendaagse kunst en steunde Joannou voortdurend het werk van de nieuwe generaties.

De Dakis Joannouverzameling bevat zowel schilderijen, beeldhouwwerken, video's en foto's als grootschalige installaties van museumniveau. Goed vertegenwoordigd zijn Robert Gober, Charles Ray, Christopher Wool, Cindy Sherman, Kiki Smith, Mike Kelly, Paul McCarthy en natuurlijk Jeff Koons. Met

meer dan veertig werken – geen andere privé-verzameling bevat zo veel werken van Koons – vormt deze kunstenaar het onbetwiste kroonstuk van de collectie.

Joannou is vooral geïnteresseerd in de iconografie van het alledaagse leven, in de problemen van onze tijd en in die van de mensheid in het algemeen. Thema's als seks, dood en geweld, en humanistische en existentiële topics als angst voor het eigen lichaam en bekommernis om het voorkomen zijn bijzonder goed vertegenwoordigd. Joannou is ook geboeid door onze hedendaagse cultuur, door de taal die gehanteerd wordt in de media, in publiciteit en mode, en door de kruisbestuiving tussen die werelden en die van de kunst. Hij voelt zich duidelijk aangetrokken tot al wat fysiek, tastbaar en tactiel is, maar schept evengoed genoeg in kleurrijke, weelderige, rijk uitgewerkte, gelaagde en geladen beelden. Meestal zijn deze ver van een minimalistische esthetiek. Ook beelden met een ondubbelzinnig en krachtig statement – 'sterke, makkelijk te onthouden iconen', zoals hij zelf zegt – hebben zijn belangstelling. Zijn verzameling bevat nogal wat werken van de laatste soort, van Jeff Koons' meesterlijke *One Ball Total Equilibrium Tank* tot Charles Rays *Fall '91*, Chris Ofili's *Captain Shit and the Adoration of the Black Stars* en Liza Lous *Super Sister* (1999). Joannou weet zijn werken te kiezen!

Hij houdt het echter niet bij de gevestigde namen. De laatste jaren kocht hij ook werk aan van een jongere

2

generatie kunstenaars, mensen die nu in de dertig of vooraan in de veertig zijn. Zo bevat zijn collectie een behoorlijk aantal belangrijke werken van Maurizio Cattelan en Urs Fischer. Van de eerste bezit Joannou onder meer de spraakmakende werken *Frank & Jamie* (2002), *Now* (2004) – een beeld van J. F. Kennedy in zijn doodskest – en *Untitled* (2002), de beruchte opgezette ezel met kar. Over deze kunstenaar zei Joannou mij ooit dat hij 'met één gebaar de hele wereld verandert en tot een nieuw evenwicht brengt.' Tot het werk van de Zwitserse beeldhouwer Urs Fischer voelt Joannou zich naar eigen zeggen aangetrokken 'omdat hij zich niet laat tegenhouden door grenzen en geregeld gezwind over de hekken rond de kunst heen springt.' Joannou bezit ook een aanzienlijk aantal werken van het Britse duo Tim Noble en Sue Webster. Hij heeft hen – net als de meeste kunstenaars in zijn verzameling – gesteund vanaf het prille begin van hun artistieke activiteiten. En terwijl ook voor het werk van deze kunstenaars ondertussen al veel geld wordt neergeteld, blijft Joannou alert voor aankomend talent. Zo kocht hij onlangs onder meer werk aan van Paul Chan, Matt Greene, Barnaby Furnas en Folkert de Jong, die in zijn ogen een ontwikkeling in de hedendaagse kunst vertegenwoordigen die opnieuw belangstelling heeft voor illusie, verhaal, ongebreidelde verbeelding en zelfs voor het figuratieve en het decoratieve – zowel in de schilder- als in de beeldhouwkunst. Samen met installaties vormden die twee kunstuitingen tot nu toe zijn voornaamste doelwit, maar sinds kort is hij begonnen aan 'een nieuw avontuur', zoals hij het zelf noemt: hij verzamelt nu ook tekeningen. Hij heeft er al van kunstenaars als John Bock, Sean Landers, Christian Holstad, Kirstin Roepstorff en Jim Shaw. Ook hier merken we Joannous belangstelling voor het figuratieve en zijn voorliefde voor beelden die iets hards en onverbidde lijks hebben.

3

Joannou heeft zijn verzameling nooit gekoesterd als een loutere privé-aangelegenheid. Hij heeft altijd gelegenheden gezocht om ze open te stellen voor het publiek. In de voorbije jaren was er twee keer een belangrijke tentoonstelling met werken uit zijn verzameling: in 2004 liet hij ter gelegenheid van de Olympische Spelen in Athene een internationaal team van curators Monument to Now opbouwen en in 2005 was in het Palais de Tokyo in Parijs Translation te zien. Hij is zelf altijd nauw betrokken bij het opzetten van zulke tentoonstellingen en in Parijs opteerde hij voor een heel nieuwe benadering en presenteerde hij een verrassend frisse lezing over zijn eigen verzameling. Daarom liet hij het concept uitwerken door de Franse grafisch ontwerpers M/M (Michael Amzalag en Mathias Augustyniak). Zij presenteerden de werken tegen een achtergrond van beelden uit de reclamewereld en noemden het geheel een 'visuele opera'.

Joannou is echter niet alleen een verzamelaar, hij houdt zich ook actief bezig met DESTE, de Stichting voor Hedendaagse Kunst die hij in 1983 in het leven riep. Deste is een non-profit-organisatie die onderzoekt hoe hedendaagse kunst en cultuur zich tot elkaar verhouden en instaat voor alle tentoonstellingen van werk uit Joannou verzameling. De Stichting verhuisde onlangs naar een opslagplaats van Joannou die werd heringericht om er zo nu en dan een deel van zijn verzameling op informele wijze tentoon te stellen. Kunst verzamelen maakt voor Joannou gewoon deel uit van zijn leven, het is een manier om zin te geven aan het bestaan, zelfs een manier van zijn tout court. Hij behoort tot het zeldzame soort verzamelaars die altijd druk bezig en nieuwsgierig blijven, die praktisch te werk gaan en die in nauw contact blijven met de kunstenaars van wie ze werk hebben aangekocht. 'Verzamelen', zegt hij, 'is voor mij een avontuur, is van alles meemaken, is ontmoeten, praten, luisteren en kijken, is verstaan en deelnemen. Ik ben intens betrokken bij wat rondom mij gebeurt en meer dan één ontdekking van een sterk werk beschouw ik als een hoogtepunt in mijn leven, omdat zulke werken mij doen kijken naar dingen waar ik voordien nooit bij had stilgestaan.'

*Katerina Gregos
Onafhankelijk curator en criticus,
woonachtig in Athene
Voormalig directeur (1997-2002)
van de Deste Foundation*

4

- 1 Paul Chan, *My Birds ... Trash ... The Future*, 2004, double screen digital animation, computer, screen and installation specifications, 456 x 152 cm, courtesy The Dakis Joannou Collection, Athens
- 2 Barnaby Furnas, *Untitled (Battlescene)*, 2004, mixed media on linen, 279 x 396 cm, courtesy The Dakis Joannou Collection, Athens
- 3 Tim Noble & Sue Webster, *YES*, 2001, lacquered brass, 335 ice white turbo reflector caps, light bulbs, fittings, and electronic sequencer, 148,6 x 294,6 x 25,4 cm, courtesy The Dakis Joannou Collection, Athens
- 4 Maurizio Cattelan, *Frank & Jamie*, 2002, wax and clothes (Frank 191,7 x 63,5 x 52,7 cm; Jamie 182,2 x 62,8 x 45,7 cm), courtesy The Dakis Joannou Collection, Athens
- 5 Chris Ofili, *The Adoration of Captain Shit and the Legend of the Black Stars*, 1997, mixed media on canvas, 244 x 183 x 13 cm, courtesy The Dakis Joannou Collection, Athens
- 6 Takashi Murakami, *Inochi*, 2004, FRP, steel, acrylic and clothing, 140 x 62,5 x 35,5 cm, courtesy The Dakis Joannou Collection, Athens (Installation view, Monument to Now exhibition, June 2004 – March 2005, © Fanis Vlastaras & Rebecca Constantopoulou)
- 7 Jeff Koons, *Balloon Dog*, 1994–2000, high chromium stainless steel with transparent color coating, 320 x 378,4 x 119,3 cm, courtesy The Dakis Joannou Collection, Athens

5

6

7

18 februari:

The Art Society bezoekt Antwerpen

Alle gidsen en artikelen over Antwerpen zijn het erover eens: de stad bruist van leven, op vele vlakken. Net als in de Renaissance gaan bloeiende economie en nijverheid er gepaard met intens artistiek leven. De hedendaagse kunst komt er volop aan haar trekken en is duidelijk in het straatbeeld aanwezig. De HeadquARTers van de Katoen Natie symboliseren als geen ander dit verlangen om kunst en dagelijks leven met elkaar te confronteren. Een bezoek aan dit gebouwencomplex brengt ons meteen in het hart van de Vlaamse artistieke bedrijvigheid en met name in het bevreemdende universum van Wim Delvoye. We maken van ons bezoek aan de Scheldestad graag gebruik om ook de ateliers van Guy Van Bossche en Koen Van den Broek te bezoeken.

1

2

3

4

5

6

7

We zullen bij ons bezoek aan de HeadquARTers ontvangen worden door Fernand Huts of Dirk Lannoo, respectievelijk voorzitter en ondervoorzitter van deze Antwerpse multinational. Het gebouw is gedacht als een architecturaal symbool van het verleden, het heden en de toekomstdromen van het bedrijf. Vier voormalige opslagplaatsen vormen het skelet van het complex. Die historische elementen worden onderling verbonden door een hedendaagse architectuur die de oude ruimten een nieuwe bestemming geeft en op een doordachte manier speelt met licht, dynamiek en esthetiek. Dat hoeft niet te verwonderen als men weet dat het project ontsproten is aan het brein van Paul Robbrecht en Hilde Daem, de architecten die ook tekenden voor het Concertgebouw in Brugge (2002). Ze kregen daarbij de steun van de Spaanse kunstenaar Christina Iglesias. Zij ontwierp de albasten koepels die dienen ter afsluiting van de lichtsachten, die wezenlijk zijn voor de symboliek van het gebouw.

Reeds in de inkomhal wordt de bezoeker verrast door de dialogische opstelling van prachtige Koptische weefsels, die dankzij de droogte van het Egyptische woestijnzand waarin ze werden gevonden, na eeuwen nog in bijzonder goede staat verkeren, en van getatoeëerde varkens die ontsproten zijn aan de ironische droomwereld van onze eigenste Wim Delvoye. Zaal na zaal zullen we 2000 jaar oude tunieken en andere kledingstukken ontdekken die uitstekend geconserveerd zijn en waarvan de vormen, de kleuren en de geometrie ons als kunstliefhebbers niet onberoerd kunnen laten. In dit gebouw komen deze stukken echt tot hun recht. De verzameling, een van de belangrijkste ter wereld, is toegankelijk voor onderzoekers en wetenschappers van Belgische en buitenlandse universiteiten. Het is duidelijk dat de Katoen Natie met deze verzameling een brug wil bouwen tussen de wereld van de kunst en de civiele maatschappij.

Terwijl de begane grond vooral gewijd is aan de bijna abstracte schoonheid van oude weefsels, vindt de bezoeker op de verdiepingen in de eerste plaats werken van grote moderne en hedendaagse Vlaamse kunstenaars, geborgen in het schijn van de sobere architectuur. De gangen, loopbruggen en pergola's tussen de kantoren en vergaderzalen zijn letterlijk cultuurdragers. De mensen die elke dag door die gangen lopen, 'doorlopen' elke keer vijftig jaar kunstgeschiedenis: van de Cobra-beweging met schitterende werken van Alechinsky en Karel Appel tot recentere creaties van Jan Fabre, Panamarenko en Wim Delvoye, via een indrukwekkende collectie werken van hedendaagse Latijns-Amerikaanse kunstenaars, een stokpaardje van Fernand Huts.

De architectuur en de verzamelingen van de HeadquARTers van de Katoen Natie bewijzen op schitterende wijze dat de dialoog tussen oud en nieuw en het gesprek tussen kunst en civiele maatschappij niet alleen mogelijk maar ook belangrijk zijn. De harmonie die aan hun wisselwerking ontspringt, schept voldoening en vreugde. Een bezoek aan de hoofdzetels van deze multinational vergeet men niet licht.

Een bezoek aan Antwerpen zou niet volledig zijn zonder even langs te lopen bij enkele van de vele kunstenaars die er leven en werken. Wij lieten onze keuze vallen op twee schilders wier werk beslist de moeite loont dat we er even bij stilstaan, namelijk Guy Van Bossche en Koen Van den Broek. Beiden hebben iets met fotografie. Bij Guy Van Bossche komt dat tot uiting in de kadrering: hij werkt graag met fragmenten, altijd is het alsof iets buiten het beeld valt. Die intrigerende ambigue 'afwezigheid' roept vragen op over het afgebeelde. Koen Van den Broek heeft een voorliefde voor eerder alledaagse ruimten als autowegen, trottoirs, parken enzovoort. Vertrekkend van een sterk uitvergroot detail van een foto maakt hij composities die herleid zijn tot een uiterst abstract spel van lijnen en vlakke tinten.

1 Trap met zicht van de orchideenserre, Hedge House, Wijlre

2 Cao Fei, *A Mirage*, 2004, Cosplayers series, foto

3 Wim Delvoye, *Gas Cannistors*, 1988-1989 en Julio Larraz, *View of the Gulfstream*, 1982, Katoen Natie, Antwerpen

4 Guy van Bossche, *Untitled (The garden)*, 1994, oil on canvas, 57, 4 x 63, 2 cm, courtesy Muller Mulier Gallery, Knokke

5 François Morellet, *Grillage 0-90 degrés*, Donald Judd, *Untitled*, Ger van Elk, *Sportive and Time sculpture*, Hedge House, Wijlre

6 Peter Struycken, *Computerstructuur zwart wit 4-69*, 1969, Hedge House, Wijlre

7 Koen van den Broek, *178 #6*, 2005, oil on canvas, 79 x 77 cm, © the artist, courtesy Jay Jopling / White Cube (London), foto Diane Bertrand

Christina Iglesias,
Koppels in albast, 1994,
Katoen Natie, Antwerpen

Wim Delvoye,
Windroos, 1992,
Katoen Natie, Antwerpen

Ad Dekkers,
Gebroken Cijfel, 1971,
Kasteel van Wijlre

16 maart: Maastricht is meer dan de TEFAF

*Het kan gewaagd lijken om te spreken van hedendaagse kunst in de buurt van een stad die elk jaar de belangrijkste antiekbeurs ter wereld organiseert. Toch gaat The Art Society die uitdaging aan door u uit te nodigen voor een bezoek aan **Het Domein**, een klein maar dynamisch museum voor hedendaagse kunst, en aan het prachtige **kasteel van Wijlre** en zijn schitterende verzameling hedendaagse kunst.*

Net als de Katoen Natie brengt het domein van Wijlre elementen uit het verleden harmonieus in contact met hedendaagse kunst. Het domein is sinds 1981 eigendom van de heer en mevrouw Eijck. Zij hebben de bijgebouwen laten vernieuwen om er hedendaagse kunst in onder te brengen. Het **Hedge House**, het nieuwe, minimalistische paviljoen, een creatie van architect Wiel Arets (2001), is een voorbeeld van ascetisme en van eerbied voor de natuurlijke omgeving en voor de eeuwenoude geschiedenis van het domein. Het is alsof de architectuur zich hier 'onzichtbaar' maakt. Het daglicht valt dankzij een goed doordacht concept tot op de bodem en de muren van het ondergrondse deel van het paviljoen. De glazen daken filteren het licht en laten hier en daar heuse lichtbundels door. Het beton gaat er dan uitzien als een abstract kunstwerk: het is alsof de materie oplost in het licht. Jo en Marlies Eijck hangen in die zalen geregeld andere werken uit hun verzameling op. De verzameling, de vrucht van 40 jaar geduldig zoeken en aankopen, bevat werk van de meeste toonaangevende kunstenaars van onze tijd: Donald Judd, Tony Cragg, Richard Long, Ad Dekkers, Juan Muñoz, Giuseppe Penone, Jean-Marc Bustamante, Marlene Dumas, ...

De goed doordachte buitenkant van het paviljoen straalt rust en evenwicht uit. Het gepolijste beton accordeert perfect met de symmetrische opdeling van de rest van het eigendom in met bukshaagjes afgezette tuinperken en groentebedden. Op de uitgestrekte grasvelden en in de bosschages zijn her en der beelden van Ad Dekkers en Peter Struycken opgesteld. Voor Jo en Marlies Eijck moet de natuur de mens tot rust en bezinning brengen. Het beeldhouwwerk vervult daarbij een ondersteunende rol. Wijlre is helemaal doordrongen van de tweevoudige dialoog tussen kunst en natuur, tussen de vele vragen van de hedendaagse mens over zichzelf en een geschiedenis die ver in het verleden teruggaat. Dit harmonieuze geheel, waar binnen en buiten evenzeer op elkaar inspelen als rust en genot, is beslist het ontdekken waard.

Even ten noorden van Wijlre ligt Sittard. Daar bezoeken we in **Het Domein**, een museum voor hedendaagse kunst en stedelijke historie en archeologie, de tentoonstelling met werk van de Chinese kunstenares **Cao Fei**.

Deze jonge kunstenares kan al een hele palmare voorleggen. Ze nam deel aan een aantal groepstentoonstellingen, onder meer in het Victoria and Albert Museum in Londen (2005), het Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris (2005), Art Basel Miami Beach (2004), de Biënnale van Venetië (2003) enzovoort. Ze is opgegroeid in een wereld van popmuziek, Japanse manga en Amerikaanse rap. In haar werk toont ze ons waarmee haar generatie zich gevoed heeft: enerzijds films uit Hong Kong, Japanse cartoons en Amerikaanse reclame, anderzijds basiselementen van de Chinese cultuur als kalligrafie, traditionele opera's en kookkunst. Om een beeld te schetsen van haar generatie en de wereld zoals zij die ziet, werkt Cao Fei vooral met foto's en video's. Daarbij maakt ze altijd gebruik van de contrastwerking tussen felle, heldere kleuren. In haar beelden zit niet alleen veel beweging en energie, maar ook humor en ironie en soms zelfs iets van geweld.

Cao Fei behoort ontegensprekelijk tot de toonaangevende kunstenaars van haar generatie. The Art Society is blij dat u haar kunt (her)ontdekken tijdens een uitstap naar Maastricht die alles heeft om u te bekoren.

Douglas Gordon, *24 Hour Psycho*, 1993

Auteursrecht en artistieke toe-eigening

Ontlenen en kopiëren hebben in de kunstgeschiedenis altijd een belangrijke rol gespeeld. Manets Déjeuner sur l'Herbe bijvoorbeeld, dat Picasso inspireerde voor zijn reeks Les Déjeuners, is zelf veel verschuldigd aan een tekening van Raimondi die op haar beurt een kopie is van een nu verloren Oordeel van Paris door Rafaël. In de twintigste eeuw is dat fenomeen almaar belangrijker geworden. Sommige kunstenaars gaan daarbij zo ver, dat een aparte kunststroming ontstaan is: de toe-eigeningskunst. Postmoderne kunstenaars maken voor hun werken graag en handig gebruik van nieuwe reproductietechnieken. Ze werken dan niet alleen met natuurlijke gegevens, maar ook met tekens, voorstellingen en culturele elementen uit onze leefomgeving. Daarbij kan het net zo goed om gebruiksvoorwerpen gaan (in de pop-art bijvoorbeeld) als om bestaande kunstwerken. In laatstgenoemd geval spelen de kunstenaars bewust met de begrippen 'origineel' en 'kopie', want ze willen deze typisch moderne noties in twijfel trekken en onderuithalen.

In een vorige bijdrage ('Auteursrecht en de bescherming van hedendaagse kunst' in *The Art'icle*, juni 2005, p. 4-5) heb ik er al op gewezen dat er vragen rijzen in verband

met het auteursrecht als werken zonder meer worden gekopieerd of ongewijzigd worden overgenomen. Het auteursrecht is immers in de eerste plaats bedoeld om de originaliteit van een werk te beschermen. Wanneer Sherrie Levine foto's van Edward Weston of Walker Evans en schilderijen van Van Gogh fotografeert zonder ze ook maar in het minst te wijzigen, kan men zich afvragen wat die foto's voor origineels zouden hebben dat door het auteursrecht moet beschermd worden. Er doet zich echter nog een ander probleem voor: blijft wie een kunstwerk reproduceert wel binnen de normen van de wet? Heeft de maker van een kunstwerk niet het recht om dit soort kopieën een halt toe te roepen? Moet Sherrie Levine geen toelating vragen aan Edward Weston voor zij van diens foto's een technische kopie maakt?

In principe behoort het reproductierecht van literaire en kunstwerken hun maker toe, zowel wat betreft de materiële reproductie, dat wil zeggen het kopiëren van het werk op een nieuwe drager (bijvoorbeeld Levine's foto's van foto's), als wat betreft de intellectuele reproductie of het overnemen van het werk in een andere vorm of een ander medium (wat Manet deed met de personages van Rafaël). De houders van het auteursrecht kunnen dus verhinderen dat iemand zich zonder hun toelating hun werken toe-eigent. Zo heeft Sherrie Levine onder druk van de houders van de auteursrechten van

Edward Weston moeten afzien van het fotograferen van diens werken. Ze is overgestapt op het fotograferen van werken waarvan het auteursrecht vervallen is of aan de Amerikaanse regering toebehoort (zoals de foto's van Walker Evans). In 1990 liep Jeff Koons een zware veroordeling op omdat hij in een van zijn beroemde beeldhouwwerken, *A String of Puppies*, een prentkaart van Art Rogers had gereproduceerd.

Die druk van het auteursrecht op het maken van toe-eigeningskunst is niet ongewoon, maar leidt zelden tot rechtszaken. Door gebrek aan rechtspraak hieromtrent is het trouwens erg moeilijk om de juridische aanspraken van de houders van auteursrecht juist in te schatten. Bovendien komt zo niet aan de oppervlakte dat toe-eigeningskunstenaars soms gedwongen worden af te zien van hun project of de 'toegeëigende' kunstenaars schadeloos te stellen. In de jaren zestig heeft Andy Warhol 6.000 dollar moeten betalen aan de fotografe van de beroemde bloemen die hij had overgenomen van een reclame van Kodak. Toen hij enkele jaren later zijn bloemenwerken wilde uitgeven, eiste de fotografe een vergoeding. Zij nam genoegen met een vergoeding in natura, twee schilderijen van Warhol, wat zij tot dan toe geweigerd had. Toen de Duitse kunstenaar Cornelia Sollfrank in 2004 een werk wilde tentoonstellen dat een digitale bewerking was van Warhols bloemen, weigerden de curatoren van de tentoonstelling het werk op te nemen uit vrees voor juridische acties vanwege Warhols erfgenamen. In plaats daarvan installeerde zij dan tv-schermen waarop interviews te zien waren met vier advocaten die uitlegden welke restricties de wet op het auteursrecht aan haar artistieke bewerking van Warhol oplegt. Haar kunstwerk veranderde dus van een toe-eigening van *Flowers* in een vertoning van een juridisch discours over wat een kunstwerk mag heten.

Cornelia Sollfrank, *Warhol Flowers*, 2004

Toch laat de wet op het auteursrecht wel enkele achterpoortjes open. Om te beginnen beschermt het auteursrecht alleen de particuliere vorm van een artistieke idee en niet die idee zelf noch de stijl van het betreffende werk. Als Cindy Sherman zichzelf fotografeert in de stijl van de Hollywoodfilms uit de jaren vijftig, betekent dat dus geen inbreuk op het auteursrecht op die films.

Gaat het duidelijk om een reproductie, dan kunnen nog uitzonderingen op het auteursrecht worden ingeroepen. De wet op het auteursrecht bepaalt namelijk verschillende gevallen waarin een bestaand werk mag gebruikt worden. Twee daarvan – citaat en parodie – zijn van toepassing bij toe-eigeningskunst.

Jeff Koons, *A String of Puppies*, 1974

De wet laat citeren toe in 'kritieken, polemieken, overzichten en didactische en wetenschappelijke werken'. Dat het daarbij om een kort citaat moet gaan, werd ongedaan gemaakt door een wetswijziging van mei 2005, zodat visuele en kunstwerken nu in hun geheel mogen geciteerd worden. Het begrip 'citaat' houdt evenwel in dat een bestaand werk als illustratie dient in een uiteenzetting over dat werk of over dat soort werken. In de toe-eigeningskunst wordt het werk van een ander echter meestal niet gebruikt om kritiek te leveren op het werk zelf maar op de samenleving, om aan te tonen dat kunstwerken reproduceerbaar zijn en dat het criterium van originaliteit niet klopt, of om het kunstwerk als materiële basis te nemen voor een nieuw werk. Zo projecteerde Douglas Gordon *The Searchers* van John Ford en *Psychose* van Hitchcock in slowmotion om de duur van die films te doen overeenkomen met de werkelijke duur van het verhaal.

In een parodie mogen zelfs werken gebruikt worden die door het auteursrecht beschermd zijn. Ook daar is het echter niet zo makkelijk om via een beroep op die wettelijke uitzondering een toe-eigeningskunstwerk van vervolging te

Cindy Sherman, *Untitled #74*, 1980

vrijwaren. De Belgische rechtspraak aanvaardt de parodie als ze is uitgevoerd met eerbiediging van de 'wetten van het genre', dat wil zeggen als ze tot doel heeft het geparodieerde werk bespottelijk te maken, als ze humoristisch is opgevat en als verwarring met het geparodieerde werk is uitgesloten. Humor is hier dus het belangrijkste element, terwijl toe-eigeningskunst de kijker wel eens een glimlach kan ontlokken, maar toch vooral bedoeld is om kritiek te spuien. Bovendien is het vaak de expliciete bedoeling van de toe-eigeningskunstenaar om verwarring met het oorspronkelijke werk tot stand te brengen.

Kan toe-eigeningskunst dan beschermd worden door een beroep te doen op andere middelen dan het auteursrecht – en dat laatste schaaakmat zetten –, bijvoorbeeld op de vrijheid van meningsuiting of op de artistieke vrijheid, die allebei zijn ingeschreven in het grondrechtenhandvest van de Europese Unie? In enkele gevallen is dat gelukt. Het grondwettelijke hof van Duitsland heeft de dramaturg Heiner Müller toegestaan om hele stukken van een werk van Bertold Brecht te gebruiken en riep daarvoor de artistieke vrijheid in. Beperkingen van het auteursrecht door andere grondrechten worden echter niet overal toegestaan. Zo oordeelde men in Frankrijk dat de in de wet voorziene uitzonderingen op het auteursrecht voldoende rekening hielden met de belangen die door die grondrechten beschermd worden, zodat men die laatste niet rechtstreeks kan invoeren om de rechten van de toe-eigeningskunstenaar op zijn werk te doen gelden.

Als men geen beroep kan doen op een welbepaalde uitzondering op de wet op het auteursrecht, zo blijkt onder meer uit het voorbeeld van de video-installatie van Cornelia Sollfrank, is de kans groot dat een werk niet alleen meer onderworpen is aan het principe van de artistieke vrijheid, van de vrijheid van het scheppende doen en denken, maar ook aan wat de wet oplegt en verbiedt. Omdat toe-eigeningskunst juist een spelletje speelt met die wettelijke verbodsbepalingen, werkt het auteursrecht voor haar bijzonder restrictief. Kan men dan toelaten dat het auteursrecht, dat precies tot doel heeft scheppend werk te beschermen, een hinderpaal vormt om creatieve activiteit nu werkt met middelen als kopiëren en toe-eigenen?

Séverine Dusollier
Verantwoordelijke voor
het Departement Intellectueel Recht
en Lector aan de FUNDP de Namur

Sherrie Levine, *After Walker Evans*, 1981

Agenda van The Art Society

De activiteiten voor begin 2006, zorgvuldig voor u geselecteerd. Een uitzonderlijk en gevarieerd programma met stuk voor stuk exclusieve bezoeken en unieke ontmoetingen ...

Zaterdag 18 februari 2006. Een dagje **Antwerpen**, dat start met een bezoek aan de 'HeadquARTers' van de Katoen Natie. U zult verbaasd staan over de verrassende dialoog die ontstaat uit de confrontatie van de vrijwel abstracte schoonheid van de oude stoffen met het oeuvre van de grootste Vlaamse moderne en hedendaagse kunstenaars - onder wie Wim Delvoye een vooraanstaande plaats bekleedt. Het gebouw, dat bestaat uit vier oude opslagplaatsen die met elkaar verbonden zijn door een hedendaagse structuur, vat door zijn architectuur het verleden, heden en toekomstdromen van het bedrijf samen. We brengen ook een bezoek aan de ateliers van de schilders **Guy Van Bossche** en **Koen Van den Broek**. Het werk van beide kunstenaars getuigt van een fotografische aanpak en een zeer specifieke kadering. Guy Van Bossche creëert ambiguïteit door de afwezigheid van wat buiten het beeld lijkt te vallen, Koen Van den Broek vertrekt dan weer van een sterk vergroot detail van een foto om abstracte composities te maken.

Donderdag 16 maart 2006. Dag in de omgeving van Maastricht, waar we starten met een bezoek aan **Het Domein**, een klein maar zeer dynamisch museum voor hedendaagse kunst. Er loopt een tentoonstelling over het werk van de Chinese kunstenares **Cao Fei**, die ondanks haar jonge leeftijd toch al een zeker succes kent. Haar werk, hoofdzakelijk fotografie en videokunst, is karakteristiek voor de sfeer van popmuziek, Japanse manga's, Amerikaanse rap, traditionele Chinese opera's en een vleugje surrealisme waarin haar generatie leeft. Na de middag gaat het richting **Kasteel Wijlre**, met de mooie tuinen. Het contrast tussen het XIIIde-eeuwse kasteel en het minimalistische paviljoen is zeer verrassend. Het paviljoen (de 'Hedge House'), een ontwerp van architect **Wiel Arets** uit 2001, is een voorbeeld van ascetisme en respect voor de omringende natuur. Hier wordt een deel van de werken uit de collectie van Jo en Marlies Eijck getoond, ze worden regelmatig vernieuwd. Onder de kunstenaars vermelden we Donald Judd, Tony Cragg, Richard Long, Ad Dekkers, Juan Muñoz, Giuseppe Penone, Jean-Marc Bustamante, Marlene Dumas ...

Donderdag 20 april 2006. We maken gebruik van **Art Brussels** om u uit te nodigen op een **lunchconferentie** waar **Uli Sigg**, een van de belangrijkste actoren op de Chinese hedendaagse kunstscène, het met ons zal hebben over de ontwikkeling van die kunstscène en de veranderingen die er momenteel plaatsvinden. Megaverzamelaar Uli Sigg heeft allang een passie voor China. Hij was ambassadeur van Zwitserland in China, Noord-Korea en Mongolië van 1995 tot 1999. Vandaag bezit hij de belangrijkste collectie hedendaagse Chinese kunst ter wereld. In 1997 creëerde hij de Chinese Contemporary Art Award, een prijs die in China wonende Chinese kunstenaars belooft. De voordracht heeft plaats in het onlangs heringerichte **Atomium**. Vervolgens ontvangt u uw VIP Pass die u toegang geeft tot de **Preview** van de beurs vanaf 14.00 uur, zodat u als eerste een keuze kunt maken. We ronden de avond af met een cocktail op de beurs.

Begin mei 2006. Binnenkort brengen we u op de hoogte van alle details in verband met dit evenement.

Donderdag 1 juni 2006. Bezoeken aan **privé-collecties in België**. Twee gepassioneerde verzamelaars hebben al aanvaard de deuren van hun privé-woning voor ons te openen: twee verschillende, persoonlijke en zeer gevoelige collecties. We laten u heel binnenkort de exacte data weten.

Enkele biënnales:

Tate Triennial 2006
www.tate.org.uk

Whitney Biennial
www.whitney.org

4de berlin biennale
www.berlinbiennale.de

Enkele belangrijke beurzen:

Arco, van 8 februari tot 13 februari 2006
TEFAF Maastricht, van 9 tot 19 maart 2006
The Armory Show, New York, van 9 tot 13 maart 2006
Art Brussels, Brussel, van 20 tot 24 april 2006
Art Chicago, van 28 april tot 1 mei 2006
Art Basel, van 13 tot 18 juni 2006

1

2

3

7

8

- 1 Dora Garcia, *The Breathing lesson*, 2001, video
- 2 Rebecca Bellmore, *The Named and the Unnamed*, 2002
- 3 Josef Hoffman, *zicht van het Stoclet-huis*, straatkant, 1905-1911
- 4 Ron Terada, *Entering the city of Vancouver*, 2002, courtesy the artist
- 5 Ron Terada, *Stay away from lonely places*, 2005
- 6 Dora Garcia, *Inserts in real time*, 2001, video
- 7 Tobias Rehberger, *Restroom (all the way up from Steiermark)*, 2005, Museo nacional Centro de Arte Reina Sofia, Madrid
- 8 Ron Terada, *Entering the city of Vancouver*, 2002
- 9 Gustav Klimt, *Expectations and fulfillment*, ontwerpen voor de eetzaal van het Stoclet-huis
- 10 Rodney Graham, *Edge of a Wood*, 1999
- 11 Martin Kippenberger, *Installation view*, The Renaissance Society, 2000

Binnenkort ... in België en omgeving

van 1 maart tot 14 mei 2006, in Tate Britain, overzicht van de Engelse hedendaagse kunst van de laatste jaren
 curator Beatrix Ruf, directrice en curator van de Kunsthalle van Zurich
 van 2 maart tot 28 mei 2006, in het Whitney Museum for American Art, thema: Day for Night
 voor het eerst met niet-Amerikaanse curatoren, Chrissie Iles (GB) en Philippe Vergne (FR)
 van 25 maart tot 28 mei 2006, thema: Of Mice and Men, curatoren Maurizio Cattelan, Massimiliano Gioni en Ali Subotnick

In **Brussel**, het **Atomium** (www.atomium.be), het legendarische gebouw van Expo 58, op 18 februari 2006 zijn heropening. Niet te missen. We vermelden o.a. de inrichting van de kinderbol door **Alicia Framis** en de openingstentoonstelling, gewijd aan de Belgische kunstenaar **Jean-Luc Moerman**. In het **Paleis voor Schone Kunsten** brengt de tentoonstelling *Het verlangen naar schoonheid*, meer dan duizend voorwerpen uit het MAK in Wenen en uit internationale collecties samen, die de utopie van de **Wiener Werkstätte** oproepen. Het **Stoclet-huis**, een meesterwerk van de totaal kunst, staat er centraal (van 17 februari tot 28 mei 2006).

In **Antwerpen**, in het **Muhka** (www.muhka.be), focust de tentoonstelling *Intertidal* op de kunstenaars van Vancouver (Canada). Vancouver is een vrij 'nieuwe' stad die paradoxaal genoeg de thuishaven is van een bloeiende kunstscène. Verschillende gerenommeerde kunstenaars wonen en werken er: Ian Wallace, Jeff Wall, Ken Lum, Rodney Graham, Stan Douglas, Rebecca Belmore, Brian Jungen, Scott McFarland ... (van 16 december 2005 tot 26 februari 2006).

In **Gent** stelt het **S.M.A.K.** (www.smak.be) het werk voor van de Spaanse kunstenaars **Dora García**. Haar werk situeert zich tussen performance, tekst en installatie. Via de taal trekt ze de traditionele verbanden tussen kunstenaar, werk en kijker in twijfel (van 25 februari tot 7 mei 2006).

In **Parijs** heropent het **Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris** de deuren na twee jaar verbouwingen. Dat wordt gevierd met een tentoonstelling van twee grote Franse kunstenaars, een moderne en een hedendaagse, **Pierre Bonnard** (van 2 februari tot 7 mei 2006) en **Pierre Huyghe** (van 2 februari tot 23 april 2006). **Het Maison rouge, Fondation Antoine de Galbert** (www.lamaisonrouge.org) zet zijn presentatiecyclus van privé-collecties voort. *Une Vision du monde, la collection vidéo de Jean-Conrad en Isabelle Lemaître* toont een selectie werken uit de collectie, die vooral bestaat uit recente videokunst (van 19 februari tot 14 mei 2006). Ook interessant is de tentoonstelling van **Ed Rusha** en **Craigie Horsfield** in het **Jeu de Paume** (www.jeudepaume.org), in de vestiging op de Place de la Concorde (van 31 januari tot 30 april 2006).

In **Tilburg** wordt in de **Stichting De Pont** (www.depont.nl) een tentoonstelling gewijd aan het werk van de Engelse kunstenaars **Angela Bulloch**. Achter de diversiteit van vorm, techniek en presentatie zit altijd een gerichte belangstelling voor maatschappelijke en sociale structuren (van 14 januari tot 7 mei 2006).

In **Londen** vestigen we de aandacht op een tentoonstelling in de **Serpentine** (www.serpentinegallery.org), *The Welfare Show* van **Michael Elmgreen** en **Ingar Dragset**. Via een reeks werken trekken de kunstenaars het sociale-bijstandsmodel van het Westen in twijfel (van 26 januari tot 26 februari 2006). De **Whitechapel Art Gallery** (www.whitechapel.org) stelt een visionair kunstenaar voor, **Ugo Rondinone**. Hij werkt met verschillende media en stijlen, inspireert zich op literatuur, theater, muziek en visuele kunst en creëert theatrale mises-en-scène (van 24 januari tot 26 maart 2006). Parallel daarmee stelt **David Adjaye**, een van de belangrijkste Engelse architecten van het moment, zijn oeuvre tentoon. **Tate Modern** (www.tate.org.uk) opent de deuren voor de grootste tentoonstelling die ooit in Engeland aan de

Duitse kunstenaar **Martin Kippenberger** gewijd is. De expositie toont werken uit zijn volledige carrière, waaronder verschillende stukken die het publiek slechts zelden te zien krijgt: een veertigtal schilderijen, vier installaties, een tiental sculpturen en werken op papier (van 8 februari tot 7 mei 2006). Ook in Tate, de tentoonstelling *Albers and Moholy-Nagy: From the Bauhaus to the New World* (van 9 maart tot 4 juni 2006).

In **Madrid** heeft in het Museo Reina Sofia (www.museoreinasofia.es) een expositie plaats van de Duitse kunstenaar **Tobias Rehberger**, *I die everyday. Cor I, 15, 3* (van 7 oktober 2005 tot 20 februari 2006).

In **Martigny** kunnen we in de **Fondation Pierre Gianadda** (www.gianadda.ch) een collectie van 226 foto's van **Henri Cartier-Bresson** bewonderen, die aan de familie Szafran toebehoort (van 18 november 2005 tot 19 februari 2006). De maand nadien opent de Fondation haar deuren voor twee grote Franse kunstenaars, **Camille Claudel** en **Auguste Rodin** (van 3 maart tot 11 juni 2006).

In **Hanover** tot slot stelt het **Kunstverein** (www.kunstverein-hannover.de) werken voor van de Engelse kunstenaar **Jonathan Monk**, vanaf de jaren 1990 (van 25 februari tot 16 april 2006).

www.arco.ifema.es
www.tefaf.com
www.thearmoryshow.com
www.artbrussels.be
www.artchicago.com
www.artbasel.com

Redactie:

Séverine Delen
Mélanie Berghmans

**Hebben meegewerkt
aan dit nummer:**

Erno Vroonen
Katerina Gregos
Séverine Dusollier

Design en lay-out:

Irena Degryse

Productie:

ING Marketing Communication

Beeldmateriaal:

Beeldmateriaal bestemd voor
promotioneel gebruik door de pers.
The Art Society heeft geprobeerd
haar verplichtingen t.o.v. alle
rechthebbers te vervullen.
De rechthebbers die menen
dat hun rechten desalniettemin
onvoldoende zijn verdedigd,
worden verzocht contact op te
nemen met The Art Society.

Verantwoordelijk uitgever:

Guy de Marnix
Marnixlaan 24
1000 Brussel

Directrice:

Séverine Delen
02 547 3390

Artistiek medewerkster:

Mélanie Berghmans
02 547 8759

Beheerraad:

Guy de Marnix
Noël Dor

Erecomité:

Geert Behaegel
Lieven Declerck
Sophie Lammerant-Velge
Hélène Mairlot
Chantal Pirlot
Emmy Tob

Contactadres:

The Art Society
Marnixlaan 24
1000 Brussel
fax: 02 547 3260
www.theartsociety.be
info@theartsociety.be

The ART'ICLE

The Art Society is een vereniging van kunstkenneren en -verzamelaars, een uitwisselingsplatform voor ontmoetingen en discussies. Ze organiseert bezoeken aan tentoonstellingen van moderne en hedendaagse kunst, in België en buitenland. Ze houdt ook geregeld conferenties en biedt haar leden een breed gamma van diensten: fiscaal, juridisch en verzekeringsadvies, vermogens- en erfplanning, waardebeoordeling en expertise van kunstwerken. The Art Society is een partnership van ING Private Banking, Christie's en Hiscox.

Toetreding

Gelieve dit antwoordformulier in een gesloten en gefrankeerde enveloppe terug te sturen naar **The Art Society**, ter attentie van Severine Delen of van Mélanie Berghmans, Marnixlaan 24, 1000 Brussel.

Toetredingsaanvraag

Dhr. / Mevr. / Dhr. en Mevr.

Naam Voornaam

wenst/wensen lid te worden van **The Art Society**.

straat nr. bus

postcode

tel. gsm

e-mail fax

Elke toetredingsaanvraag is onder voorbehoud van goedkeuring.

Lidmaatschapsbijdrage koppel € 800 alleenstaande € 500

per overschrijving op de rekening 310-1801801-15 op naam van The Art Society

per domiciliëring via rekeningnummer, | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Datum en handtekening:

De lidmaatschapsbijdrage is geldig voor 12 maanden en omvat alle toegangs-, sprekers- en receptiekosten. Alleen de eventuele transportkosten zijn niet inbegrepen. Het lidmaatschap van The Art Society is voorbehouden voor particuliere kunstverzamelaars en -liefhebbers. De aanvragers verklaren op hun erewoord dat ze geen galeriehouder, kunsthandelaar of kunstadviseur zijn. Als u zich wenst te verzetten tegen de mededeling van uw gegevens aan de partners van The Art Society, kunt u hier aankruisen.

THE ART SOCIETY

